

1) Mida tähendavad mõisted „elatis“ ja „ülalpidamiskohustus“? Kellel on õigus saada teiselt isikult elatist ja kes peavad maksma teistele elatist?

Ukraina perekonnaseadustikus (*Сімейний кодекс України*) on sätestatud abikaasade, vanemate ja laste, lapse ema ja isa ning teiste seadustikus määratletud pereliikmete vaheliste suhete üksikasjad, mis annavad neile isikutele teatavad õigused ja panevad teatavad kohustused.

Ukraina perekonnaõiguses sätestatud mõiste „ülalpidamine“ tähendab, et isikule tuleb tagada vajalikud tingimused eluks, üleskasvamiseks, arenguks jne.

See hõlmab isiku põhivajaduste (eelkõige toit, riided, vaba aja veetmine, haridus ja arstiabi) rahuldamist. Õigus ülalpidamisele on oma õigusliku olemuse tõttu eriline subjektiivne õigus omandile. Selle õiguse teostamisel on oma eripära, sest seda saab teostada kokkuleppel või sunniviisiliselt (elatusraha/elatis).

Eespool loetletud isikud on teatavatel asjaoludel samuti kohustatud teistele elatist maksma. Seda võidakse maksta vabatahtlikult või kohtumääruse alusel.

Elatis (*алименти*, edaspidi „elatis“ ja/või „lapse elatis“) on elatusraha, mida vastavalt seadusele peab/peavad maksma

- üks vanematest alaealise lapsele (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 180);
- mõlemad vanemad alaealise lapsele (Ukraina perekonnaseadustiku artiklid 198 ja 199);
- täisealine tütar või täisealine poeg oma vanematele (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 202);
- üks abikaasa teisele abikaasale (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 75);
- endine abikaasa oma endisele abikaasale (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 76);
- naine ja mees, kes ei ole ametlikult abielus (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 91).

Samuti võib olla vaja katta lapse lisakulud eriliste asjaolude tõttu (lapse oskuste areng, lapse haigus jne) või pidada ülal vanemaid (vanema raske haiguse, puude või tervisekahjustuse tõttu).

Lisaks sellele on Ukraina perekonnaõiguses sätestatud vanavanemate kohustus pidada ülal oma lapselapsi, lapselaste, lapselapselaste kohustus pidada ülal oma vanavanemaid, vanavanavanemaid, kohustus pidada ülal õdesid-vendi, kasuvanemate kohustus pidada ülal oma kasulapsi, muude isikute kohustus pidada ülal last, kasulaste kohustus pidada ülal oma kasuvanemaid, isiku kohustus pidada ülal neid, kellega ta elas koos perekonnana kuni täisealiseks saamiseni.

2) Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad normid?

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 180 kohaselt on vanemad kohustatud oma last ülal pidama kuni lapse täisealiseks, st 18-aastaseks saamiseni.

Vanemate kohustus pidada oma lapsi ülal tekib alates laste sünnist ja kestab kuni nende täisealiseks saamiseni. See kohustus ei lõppe isegi juhul, kui lapsed omandavad enne täisealiseks saamist abiellumisega (kui nende abiellumisiga on alandatud) täieliku teovõime.

Kui täisealine tütar või täisealine poeg jätkab hariduse omandamist ja vajab seetõttu rahalist tuge, on vanemad kohustatud teda kuni 23-aastaseks saamiseni ülal pidama, tingimusel et vanematel on selleks vahendid (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 199).

Lapse ülalpidamise kohustus jaguneb võrdselt ema ja isa vahel ning see ei ole ühine kohustus, vaid isiklik ja individuaalne kohustus. Vanemad on enda perekonnaseisust hoolimata kohustatud oma last ülal pidama (nt kas laps on sündinud tegelikust kooselust). Ülalpidamiskohustus jääb kehtima isegi siis, kui laps on sündinud abielust, mis hiljem tühistati, või kui vanematelt võeti vanemlikud õigused ära.

Asjaomaste isikute kohustus maksta teisele isikule elatist tekib üksteise suhtes teatavatel tingimustel ja kõiki asjaolusid arvesse võttes.

Lapsele ja täiskasvanule elatise maksmise kohustust käsitlevad õigusnormid on sellise kohustuse tekkimise põhjuste, elatise suuruse ja selle saajate poolest erinevad.

3) Kas lapse ülalpidamise kohustus lõpeb automaatselt lapse täisealiseks saamisel? Millal saab laps täisealiseks? Kui kohustus lõpeb automaatselt, märkige asjakohased õigusnormid.

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 6 kohaselt on isik, kes ei ole täisealine, lapse õiguslikus seisundis. Ukraina õiguses tähistab mõiste „alaealine“ (малолітня) alla 14-aastast last. Mõiste „nooruk“ (неповнолітня) tähistab Ukraina õiguses 14- kuni 18-aastast last.

Tsiviilõiguse normide kohaselt saab isik täisealiseks 18-aastaselt (Ukraina tsiviilseadustiku (Цивільний кодекс України) artikkel 34).

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 188 kohaselt võib vanemad oma lapse ülalpidamise kohustusest vabastada ainult kohtuotsusega, tingimusel et lapse sissetulekud ületavad oluliselt kummagi vanema sissetulekuid ja rahuldavad täielikult lapse vajadusi. Kui lapsel ei ole enam sissetulekut või tema sissetulek on vähenenud, on asjaomasel isikul õigus esitada kohtule hagi elatise sissenõudmiseks.

Lisaks sellele on Ukraina perekonnaseadustiku artiklis 189 sätestatud, et vanemad võivad sõlmida lapse elatise kohta lepingu, milles nad määravad kindlaks maksete suuruse ja sageduse. Leping tingimused ei tohi rikkuda lapse õigusi, mis on sätestatud perekonnaseadustikus. Leping peab olema kirjalik ja notariaalselt tõestatud.

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 190 kohaselt võivad vanemad (vanem, kelle juures laps elab, ja lapsest eraldi elav vanem) sõlmida eestkoste- ja hooldusasutuse loal lepingu, millega lõpetatakse seoses kinnisasja (maja, korter, maatükk jne) omandiõiguse üleandmisega õigus lapse elatisele.

Selline leping peab olema notariaalselt tõestatud. Kõnealuse lepingu alusel hakkab kinnisasja omandiõigus kehtima hetkest, kui see on seaduses nõutud viisil kantud avalikku registrisse. Kinnisasja omandiõiguse omandab laps üksi või ühisomanikena laps ja see vanem, kelle juures laps elab. Kui selline leping on sõlmitud, kohustub vanem, kelle juures laps elab, last üksi ülal pidama.

Lepingu sõlmimine ei vabasta lapsest eraldi elavat vanemat tema kohustusest jagada lapsega seotud lisakulusid.

Samuti on Ukraina perekonnaseadustiku artiklites 198–200 sätestatud, et vanemad peavad ülal pidama oma täisealist tütart, täisealist poega, kes vajab rahalist tuge, tingimusel et vanematel on selleks vahendid.

Kui täisealine tütar, täisealine poeg jätkab hariduse omandamist ja vajab seetõttu rahalist tuge, on vanemad kohustatud teda ülal pidama kuni 23-aastaseks saamiseni, tingimusel et vanematel on selleks vahendid. Kui laps hariduse omandamise lõpetab, siis õigus ülalpidamisele lõppeb.

Sellel vanemal, kelle juures tütar, poeg elab, ja hariduse omandamist jätkaval tütre, pojalt on õigus esitada kohtusse hagi elatise sissenõudmiseks.

Kohus määrab täisealisele tütrele, täisealisele pojale makstava elatise suuruse kindla rahasummana ja/või osana elatise maksja sissetulekust, võttes arvesse perekonnaseadustiku artiklis 182 sätestatud asjaolusid.

Ühe vanema poolt makstava elatise suuruse kindlaksmääramisel võtab kohus arvesse teise vanema, tema naise, mehe ja nende täisealise tütre, täisealise poja võimet tagada ülalpidamine.

4) Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Ukraina perekonnaseadustiku sätete kohaselt on õigus ülalpidamisele järgmistel isikutel:

1. abikaasa, kes on töövõimetu ja vajab rahalist tuge, tingimusel et teisel abikaasal on selleks vahendid (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 75).

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 76 kohaselt ei lõpeta abielu lahutamine abielu ajal omandatud õigust ülalpidamisele.

Kui isik kaotas enne abielu lahutamist või ühe aasta jooksul pärast abielu lahutamist töövõime ja vajab rahalist tuge, on tal pärast abielu lahutamist õigus ülalpidamisele, tingimusel et endisel mehel, endisel naisel on selleks vahendid.

Isikul on õigus ülalpidamisele ka siis, kui ta kaotab töövõime rohkem kui üks aasta pärast abielu lahutamist, kui tema puue tuleneb tema endise mehe või endise naise ebaseaduslikust käitumisest tema suhtes abielu ajal.

Kui naisel või mehel on abielu lahutamise ajal jäänud seadusega kehtestatud pensionieani kuni viis aastat, on tal õigus ülalpidamisele pärast pensioniea saabumist, tingimusel et nad olid abielus ja elasid koos vähemalt kümme aastat.

Kui üks abikaasadest ei olnud lapse kasvatamise, majapidamise eest hoolitsemise, pereliikmete hooldamise, haiguse või muude oluliste asjaolude tõttu võimeline omandama haridust, töötama, tegutsema võrreldaval ametikohal, on sellel abikaasal õigus ülalpidamisele, kui abielu lahutatakse, isegi siis, kui ta on töövõimeline, tingimusel et ta vajab rahalist tuge ja tema endisel mehel, endisel naisel on selleks vahendid.

Õigus ülalpidamisele kestab sel juhul kolm aastat alates abielu lahutamise kuupäevast.

Ukraina perekonnaseadustiku artiklites 77 ja 78 on sätestatud, et abikaasa tagab teise abikaasa ülalpidamise vastavalt kokkuleppele kas mitterahaliselt või rahaliselt.

Kohtumäärusega määratud ülalpidamise korral makstakse abikaasale üldjuhul rahalist elatist.

Elatist makstakse igakuiselt. Vastastikusel kokkuleppel võib elatise ette maksta.

Samuti on abikaasadel õigus sõlmida ühele abikaasale elatise maksmise leping, milles nad võivad kindlaks määrata elatise maksmise tingimused, summa ja sageduse.

Leping peab olema kirjalik ja notariaalselt tõestatud.

Kui üks abikaasadest ei täida elatise maksmise lepingust tulenevaid kohustusi, võib elatise sisse nõuda notariaalse täitedokumendi alusel;

2. rasedad abikaasa: Ukraina perekonnaseadustiku artikli 84 kohaselt tuleb talle määratud elatist maksta pärast lapse sündi ilma täiendava korralduseta.

Rasedal on õigus ülalpidamisele olenemata sellest, kas ta töötab või mitte, ja sõltumata tema rahalisest olukorrast, tingimusel et ta abikaasal on vahendid rahaliseks toetamiseks olemas.

Nii rasedal kui ka naisel, kelle juures laps elab, on ka pärast abielu lahutamist õigus ülalpidamisele;

3. naine või mees, kelle juures laps elab (Ukraina perekonnaseadustiku artiklid 84 ja 86).

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 84 kohaselt on naisel, kelle juures laps elab, õigus saada oma abikaasalt (lapse isalt) elatist kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni.

Kui lapsel on füüsiline või vaimne puue, on naisel, kelle juures laps elab, õigus saada abikaasalt elatist kuni lapse kuueaastaseks saamiseni.

Naisel, kelle juures laps elab, on õigus ülalpidamisele olenemata sellest, kas ta töötab või mitte, ja sõltumata tema rahalisest olukorrast, tingimusel et ta abikaasal on selleks vahendid.

Ukraina perekonnaseadustiku artiklis 86 on sätestatud mehe õigus ülalpidamisele, kui laps elab tema juures.

Mehel, kelle juures laps elab, on õigus saada oma abikaasalt (lapse emalt) elatist kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni.

Kui lapsel on füüsiline või vaimne puue, on mehel, kelle juures laps elab, õigus saada abikaasalt elatist kuni lapse kuueaastaseks saamiseni.

Mehel, kelle juures laps elab, on õigus ülalpidamisele olenemata sellest, kas ta töötab või mitte, ja sõltumata tema rahalisest olukorrast, tingimusel et ta abikaasal on selleks vahendid.

Mehel, kelle juures laps elab, on ka pärast abielu lahutamist õigus ülalpidamisele;

4. abikaasa, sealhulgas töövõimeline abikaasa, kes elab koos pidevat hooldust vajava puudega lapsega ja hoolitseb tema eest, tingimusel et teisel abikaasal on vahendid rahaliseks toetamiseks olemas (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 88).

Ukraina perekonnaseadustiku artiklis 88 on sätestatud, et kui üks abikaasa, sealhulgas töövõimeline abikaasa, elab koos pidevat kõrvalist hooldust vajava puudega lapsega ja hoolitseb tema eest, on tal õigus ülalpidamisele, tingimusel et teisel abikaasal on selleks vahendid.

Õigus ülalpidamisele kestab kogu puudega lapsega koos elamise ja tema hooldamise aja jooksul ega sõltu selle vanema rahalisest olukorrast, kelle juures laps elab.

Sellele abikaasale makstava elatise suurus, kelle juures puudega laps elab, määratakse kindlaks kohtuotsusega vastavalt perekonnaseadustiku artikli 80 lõikele 1, võtmata arvesse ülalpidamist, mille tagavad tema enda vanemad või täisealine tütar või poeg.

Kui naine ja mees, kes ei ole abielus, on pikka aega elanud perekonnana, on sellel partneril, kes on kooselu ajal kaotanud töövõime, seadustiku artikli 76 alusel õigus ülalpidamisele;

5. naine ja mees, kes ei ole omavahel abielus, kui nende ühine laps elab neist ühe juures (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 91).

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 84 lõigete 2–4, artikli 86 ja artikli 88 alusel on naisel ja mehel, kes ei ole omavahel abielus, õigus ülalpidamisele, kui laps elab naise või mehe juures;

6. lastel ja töövõimetutel täiskasvanud lastel on õigus ülalpidamisele teiste pereliikmete ja sugulaste poolt, kui neil ei ole vanemaid (Ukraina perekonnaseadustiku 22. peatükk).

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 181 kohaselt määratakse vanematevahelise kokkuleppega kindlaks meetodid, mille abil nad täidavad oma lapse ülalpidamise kohustust.

Lapse vanemate kokkuleppel võib lapsest eraldi elav vanem osaleda lapse ülalpidamises mitterahaliselt või rahaliselt.

Kohtumäärusega määratakse lapse elatis osana ema või isa sissetulekust või kindla summana, sõltuvalt selle vanema või muu lapse esindaja valikust, kelle juures laps elab.

Elatise sissenõudmise meetod kehtestatakse kohtumäärusega ja seda võib elatise saaja taotlusel muuta teise määrusega.

Lapse elatis on lapse vara (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 179).

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 265 kohaselt peavad vanavanemad ülal pidama oma alaealisi ja noorukiealisi lapselapsi, kui neil ei ole vanemaid või kui nende vanemad ei suuda neile piisavat ülalpidamist tagada, tingimusel et vanavanematel on selleks vahendid.

Ukraina perekonnaseadustiku artiklis 267 on sätestatud, et täisealsed õed-vennad peavad ülal pidama oma alaealisi ja noorukiealisi õdesid-vendi, kes vajavad rahalist tuge, kui viimastel ei ole vanemaid, meest, naist või kui nimetatud isikud ei ole mõjuvatel põhjustel võimelised neile piisavat ülalpidamist tagama, tingimusel et täisealistel õdedel-vendadel on selleks vahendid.

Täiskasvanud õed-vennad peavad ülal pidama teisi täiskasvanud õdesid-vendi, kes ei ole töövõimelised ja vajavad rahalist tuge, kui neil ei ole meest, naist, vanemaid ega täiskasvanud tütart või täiskasvanud poega, tingimusel et täiskasvanud õdedel-vendadel on selleks vahendid.

Kasuvanema kohustus ülal pidada oma kasulast on sätestatud Ukraina perekonnaseadustiku artiklis 268, mille kohaselt peab kasuvanem ülal pidama oma alaealist või noorukiealist kasulast, kes elab tema juures, kui kasulapsel puuduvad vanemad, vanavanemad, täiskasvanud õed-vennad või kui nimetatud isikud ei ole mõjuvatel põhjustel võimelised kasulapsele piisavat ülalpidamist tagama, tingimusel et kasuvanemal on selleks vahendid.

Kohus võib vabastada kasuvanema kasulapse ülalpidamise kohustusest või piirata seda teatud ajavahemikuga, eelkõige juhul, kui laps elab lühiajaliselt oma ema, isa juures ja/või lapse ema või isa käitub abielusuhtes sobimatult.

Ukraina perekonnaseadustiku artiklite 269–272 kohaselt peavad isikud, kelle perekonnas on laps üles kasvanud, toetama last rahaliselt, kui lapsel puuduvad vanemad, vanavanemad, täisealsed õed-vennad, tingimusel et neil on selleks vahendid;

7. kuni 23-aastased täiskasvanud lapsed, kes jätkavad hariduse omandamist ja vajavad rahalist tuge; kuni kooli lõpetamiseni (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 199);

8. vanemad, kes on töövõimetud ja vajavad rahalist tuge (Ukraina perekonnaseadustiku artiklid 172, 202, 203).

Ukraina perekonnaseadustiku artiklite 202 ja 203 kohaselt peab täisealine tütar, täisealine poeg ülal pidama oma töövõimetuid ja rahalist tuge vajavaid vanemaid.

Kui emalt, isalt võeti vanemlikud õigused ära ja neid õigusi ei taastatud, ei ole tütar, poeg, kelle suhtes need õigused kaotati, kohustatud oma ema, isa ülal pidama.

Lisaks elatisele peab tütar, poeg aitama katta oma vanemate raskest haigusest või põdurusest tingitud lisakulusid.

Kui täisealine tütar, täisealine poeg ei hoolitse oma töövõimetute ja põdurate vanemate eest, võib temalt hoolduskulud kohtuotsusega sisse nõuda (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 172);

9. vanavanem, vanavanavanem, kes on töövõimetu, vajab rahalist tuge ja kellel ei ole meest, naist, täisealist tütar, täisealist poega, või kui nimetatud isikud ei ole mõjuvatel põhjustel võimelised neile piisavat ülalpidamist tagama (Ukraina perekonnaseadustiku artikkel 266).

Täisealised lapselapsed, täisealised lapselapselapsed peavad ülal pidama oma vanavanemaid, vanavanavanemaid, kes on töövõimetud ja vajavad rahalist tuge ning kellel puudub mees, naine, täisealine tütar, täisealine poeg, või kui nimetatud isikud ei ole mõjuvatel põhjustel võimelised neile piisavat ülalpidamist tagama, tingimusel et täisealistel lapselastel, täisealistel lapselapselastel on selleks vahendid;

10. kasuvanem, kes on töövõimetu ja vajab materiaalist toetust, ning sugulased ja muud isikud, kellega laps elas koos perekonnana kuni täisealiseks saamiseni (Ukraina perekonnaseadustiku artiklid 270 ja 271).

Täisealine kasutütar, täisealine kasupoeg peab ülal pidama oma töövõimetut ja rahalist tuge vajavat kasuvanemat, kui viimane on oma kasulast korrapäraselt vähemalt viis aastat rahaliselt toetanud, tingimusel et kasulapsel on selleks vahendid.

Kasulapse kohustus pidada ülal oma kasuvanemat tekib siis, kui kasuvanemal ei ole meest, naist, täisealist tütar, täisealist poega või õdesid-vendi või kui need isikud ei ole mõjuvatel põhjustel võimelised talle piisavat ülalpidamist tagama.

Kui isik elas kuni täisealiseks saamiseni oma sugulaste või teiste isikutega koos perekonnana, peab ta ülal pidama neid töövõimetuid sugulasi ja teisi isikuid, kelle juures ta elas vähemalt viis aastat, tingimusel et tal on selleks vahendid.

See kohustus tekib siis, kui rahalist tuge vajaval isikul ei ole naist, meest, täisealist tütar, täisealist poega, õdesid-vendi või kui need isikud ei ole mõjuvatel põhjustel võimelised teda piisavalt toetama.

Täitemenetluse ajal kannab täitur sissenõutud elatise nõude esitaja poolt kirjalikus taotluses märgitud pangakontole või muule finantsasutusele või saadab selle posti teel nõude esitaja postiaadressile, kusjuures kulud arvatakse menetluskulude hulka.

Kui täituril ei ole sissenõutud elatise ülekandmiseks vajalikku teavet, teatab ta nõude esitajale kirjalikult, et nõude esitaja peab esitama teabe sissenõutud elatise ülekandmise viisi kohta, pangakonto andmed või muu finantsasutuse või pangavälise makseteenuse pakkuja (kui see on olemas) andmed elatise vastuvõtmiseks (kohtuotsuste täitmise haldamise suuniste (*Інструкція з організації примусового виконання судових рішень*) XVI peatüki punkti 2 alapunkt 7).

5) Milline avalik-õiguslik asutus määrab Ukrainas elatise (kas see on alati kohus)? Millist liiki elatise määrab kohus ja millist liiki elatise määrab muu avalik-õiguslik asutus?

Küsimusele 4 „Kuidas ja kellele elatist makstakse?“ antud vastuses täpsustatud elatise liigid (punktid 1–10) võib määrata kohus või need määratakse poolte vahel sõlmitud ülalpidamislepinguga.

See leping peab olema notariaalselt tõestatud. Lepingu pooled võivad omal äranägemisel kindlaks määrata elatise summa, makseviisi ja -sageduse.

6) Kuidas arvutatakse lapse elatise ja perekonna elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?

Ukraina perekonnaseadustiku artiklis 182 on sätestatud, et lapse elatise summa määramisel võtab kohus arvesse järgmist:

- 1) lapse tervis ja rahaline olukord;
- 2) lapse elatise maksja tervis ja rahaline olukord;

3) kas lapse elatise maksjal on teisi lapsi või mees, naine, vanemad, tütar, poeg, kes on töövõimetud;

3¹) kas lapse elatise maksja omab omandiõiguse, valduse ja/või kasutusõiguse alusel vara ja varalisi õigusi, sealhulgas vallas- ja kinnisvara, raha, ainuõigusi intellektuaalsele omandile, korporatiivseid õigusi;

3²) kas lapse elatise maksja on teinud elatise taotleja poolt tõendatud kulutusi, mis hõlmavad sellise kinnisvara või vallasvara soetamist, mille maksumus ületab kümme korda töövõimelise isiku elatusmiinimumi, ja elatise maksja ei ole suutnud näidata nende vahendite allikat;

4) muud olulised asjaolud.

Lapse elatise summa peab olema piisav ja sobiv, et tagada lapse harmooniline areng.

Minimaalne tagatud elatis lapse kohta ei tohi olla väiksem kui 50 protsenti vastavas vanuses lapse elatusmiinimumist.

Minimaalne soovitatav elatis lapse kohta võrdub vastavas vanuses lapse elatusmiinimumiga ja kohus võib selle määrata, kui lapse elatise maksjal on piisav sissetulek.

Kohus ei pea piirduma elatise maksja sissetuleku suurusega, kui ta teeb kindlaks tema sissetulekut ületavate kulude olemasolu ja lapse elatise maksja ei suuda näidata nende kulude katmiseks kasutatud vahendite allikat.

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 183 kohaselt määrab kohus kindlaks selle osa lapsevanema sissetulekust, mis tuleb maksta lapse elatisena.

Kui lapse elatis nõutakse sisse kahe ja enama lapse eest, määrab kohus kindlaks kõigi laste ülalpidamiseks vajaliku osa vanema sissetulekust, mis nõutakse sisse kuni vanima lapse täisealiseks saamiseni.

Kui pärast vanima lapse täisealiseks saamist ei ole kumbki vanem esitanud kohtule nõuet teise lapse (teiste laste) elatise summa kindlaksmääramiseks, arvatakse täisealiseks saanud lapse osa elatise summast proportsionaalselt maha.

Vanemal või muul lapse esindajal, kelle juures laps elab, on õigus esitada kohtule taotlus kohtumääruse alusel lapse elatise sissenõudmiseks, mille suurus on ühe lapse puhul üks neljandik, kahe lapse puhul üks kolmandik ning kolme ja enama lapse puhul pool lapse elatise maksja sissetulekust, kuid mitte rohkem kui kümme vastavas vanuses lapse elatusmiinimumi iga lapse kohta.

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 184 kohaselt määrab kohus elatise saaja taotlusel lapse elatise kindla rahasummana.

Lapse elatist, mis on kindla rahasummana kohtu poolt määratud või vanemate vahel kokku lepitud, kohandatakse igal aastal seaduses sätestatud indekseerimise teel, kui lapse elatise maksja ja saaja ei lepi kokku teisiti. Lapse elatise saaja taotlusel võib kohus teha kohandamise indekseerimise teel muu perioodi kohta.

Vanemal või muul lapse esindajal, kelle juures laps elab, on õigus esitada kohtule taotlus, et kohus annaks kohtumääruse lapse elatise sissenõudmiseks 50 protsendi ulatuses vastavas vanuses lapse elatusmiinimumist.

Tuleb siiski märkida, et kohus võib kohtuotsusega määratud või vanemate vahel kokkulepitud lapse elatise summat hiljem vähendada või suurendada, kui lapse elatise maksja või saaja on seda nõudnud, kui nende rahaline olukord või perekonnaseis on muutunud, kui ühe vanema tervislik seisund on halvenenud või paranenud ning muudel seadustikus sätestatud juhtudel.

Muude perekonna ülalpidamise vormide summa kindlaksmääramine

Ukraina perekonnaseadustiku artiklis 80 on sätestatud, et elatis määratakse ühele abikaasale osana teise abikaasa sissetulekust ja/või kindla rahasummana.

Kohus määrab abikaasale makstava elatise summa, võttes arvesse tema võimalusi saada elatist oma täisealiselt tütrelt, täisealiselt pojalt, vanematelt ning samuti muid olulisi asjaolusid.

Kohus võib määratud elatise summat elatise maksja või saaja taotlusel hiljem muuta, kui nende rahaline olukord ja/või perekonnaseis on muutunud.

Ukraina perekonnaseadustiku artiklis 205 on sätestatud, et kohus määrab vanemate elatise summa kindla rahasummana ja/või osana sissetulekust, võttes arvesse poolte rahalist olukorda ja perekonnaseisu.

Elatise ja lisakulude summa kindlaksmääramisel kaalub kohus, kas ülalpidamise suudavad tagada teised lapsed, kelle suhtes ei ole ülalpidamisinõuet esitatud, naine, mees ja nende enda vanemad.

Erandjuhtudel, kui vanem on raskelt haige või puudega ja lapsel on piisav sissetulek, võib kohus otsustada nõuda lapselt sisse ravi- ja hoolduskulud kas ühekordse summana või osamaksetena kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul.

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 272 kohaselt määratakse teistelt pereliikmetelt ja sugulastelt laste või töövõimetute ja rahalist tuge vajavate täiskasvanute kasuks sissenõutava elatise summa kas osana sissetulekust või kindla rahasummana.

Elatise summa kindlaksmääramisel võtab kohus arvesse elatise maksja ja saaja rahalist olukorda ja perekonnaseisu.

Kui nõuet ei esitata kõigi kohustatud isikute vastu, vaid ainult mõne isiku vastu, määratakse elatise summa kindlaks kõigi ülalpidamiskohustuslaste kohustuste alusel. Ühe lapse eest sissenõutava elatise kogusumma peab igal juhul olema piisav ja sobiv lapse harmoonilise arengu tagamiseks ega tohi olla väiksem kui 50 protsenti vastavas vanuses lapse elatusmiinimumist.

Teistelt pereliikmetelt ja sugulastelt sissenõutav minimaalne soovitatav kogusumma ühe lapse kohta võrdub vastavas vanuses lapse elatusmiinimumiga ning kohus võib selle määrata, kui elatise maksjal on piisav sissetulek.

Kui elatist maksva või elatist saava isiku rahaline olukord või perekonnaseis on muutunud, võib kohus emma-kumma poole taotlusel muuta elatise summat või vabastada ta elatise maksmisest.

Muude oluliste asjaolude esinemisel võib kohus seadustiku artiklites 267–271 loetletud isikud ülalpidamiskohustusest vabastada.

Ukraina perekonnaseadustiku artikli 192 kohaselt võib kohus vähendada või suurendada kohtuotsusega määratud või vanemate vahel kokkulepitud lapse elatise summat elatise maksja või saaja taotluse alusel, kui nende rahaline olukord või perekonnaseis on muutunud, kui ühe vanema tervis on halvenenud või paranenud ning muudel perekonnaseadustikus sätestatud juhtudel.

Ukraina täitemenetluse seaduse (*Про виконавче провадження*) artikli 71 lõikes 1 on sätestatud, et elatise sissenõudmise menetlus määratakse kindlaks seadusega. Täitur nõuab võlgnikult elatise sisse täitedokumendiga kehtestatud summas, kuid mitte vähem kui Ukraina perekonnaseadustikus sätestatud elatusmiinimum.

Täitur kohandab kindla rahasummana määratud elatise summat indekseerimise teel Ukraina ministrite kabineti kehtestatud korras, kui täitedokumendis või vanematevahelises elatislepingus ei ole ette nähtud teisiti.

Elatise summat kohandatakse indekseerimise teel kord aastas alates teisest aastast pärast selle määramist.

Kui hageja ise saadab täitedokumendi otse ettevõttele, asutusele, organisatsioonile, üksikettevõtjale või seaduse artikli 7 lõikes 1 loetletud füüsilisele isikule, kohandatakse kindla rahasummana määratud elatise summat indekseerimise teel vastavalt Ukraina seadusele elanike rahaliste sissetulekute indekseerimise teel kohandamise kohta (*Про індексацію грошових доходів населення*), kui täitedokumendis või vanematevahelises elatislepingus ei ole ette nähtud teisiti.

7) Ukraina kohtute otsustes on elatise summa sageli 1/4 töötasust või osa elatusmiinimumist.

a) Kuidas saada teavet elatusmiinimumi kohta? (Kas on olemas ametlik lehekülg, kas Ukraina keskasutus aitab sellist teavet saada? Kui jah, siis mille alusel jne?)

Ukraina eelarveseadustiku (*Бюджетний кодекс України*) artikli 40 lõike 1 punktis 9 on sätestatud, et Ukraina riigieelarve seadusega (*Закон про Державний бюджет України*) kehtestatakse eelkõige asjaomase eelarveperioodi elatusmiinimumi suurus, mis arvutatakse inimese kohta kuus ja eraldi peamiste sotsiaalsete ja demograafiliste elanikkonnarühmade kohta ning millises ulatuses on elatusmiinimum asjaomasel eelarveperioodil tagatud.

Seadustiku artikli 41 lõike 2 punktis 4 on sätestatud, et kuni Ukraina jooksva perioodi riigieelarve seaduse jõustumiseni kohaldatakse sotsiaalseid norme ja sotsiaalseid tagatise, sealhulgas elatusmiinimumi, selle tagamise ulatust, miinimumpalka, toetusi, hüvitisi ja tagatise elanikkonnale jooksva eelarveperioodil samades summades ja samadel tingimustel, mis kehtisid eelmise eelarveperioodi detsembris.

Ukraina elatusmiinimumi seaduse (*Про прожитковий мінімум*) artikli 4 kolmanda lõigu kohaselt peab Ukraina Ülemraada igal aastal heaks kiitma elatusmiinimumi inimese kohta ja eraldi peamistesse sotsiaalsetesse ja demograafilistesse elanikkonnarühmadesse kuuluvate isikute jaoks, võttes vastu Ukraina riigieelarve seaduse asjaomaseks aastaks.

Teave elatusmiinimumi kohta on kättesaadav Ukraina riigieelarve seaduses asjaomase aasta kohta Ukraina Ülemraada veebisaidil <https://www.rada.gov.ua/> rubriigis „Seadusandlus“ (*Законодавство*).

Vajaduse korral võib taotlev asutus paluda Ukraina justiitsministeeriumilt teavet elatusmiinimumi kohta.

Vastavalt 2007. aasta laste ja teiste pereliikmete elatise rahvusvahelise sissenõudmise konventsiooni artikli 6 punktile g hõlbustavad keskasutused taotluste läbivaatamiseks vajalike, konventsiooni artiklis 10 loetletud dokumentide või muude tõendite hankimist.

Seega, kui Ukraina justiitsministeerium saab välisriigi keskasutuselt taotluse, esitab Ukraina justiitsministeerium teabe vastava vanuserühma laste elatusmiinimumi kohta.

b) Kuidas saada ametlikku teavet võlgniku igakuise sissetuleku kohta? Kas Ukraina keskasutus aitab sellist teavet saada?

Täitemenetluse raames saab täitur ametliku teabe võlgniku igakuise sissetuleku kohta, esitades päringuid, taotlusi või muud liiki menetlusdokumente vastavalt Ukraina täitemenetluse seadusele ja muudele õigusaktidele.

2007. aasta laste ja teiste pereliikmete elatise rahvusvahelise sissenõudmise konventsioonis on sätestatud, et keskasutused peavad aitama saada asjakohast teavet võlgniku ja sissenõudja sissetuleku ja vajaduse korral muude rahaliste asjaolude kohta, sealhulgas varade asukoha kohta.

Sellist teavet saab siiski anda ainult taotluse korral. Kui Ukraina justiitsministeerium saab teabenõude isiku sissetuleku kohta, korraldab ta keskasutusena täitmist Ukrainas.

8) Kas on võimalik saada ametlikku tõendit jooksva igakuise lapse elatise ja/või elatisvõlgnevuse suuruse kohta? Kui jah, siis kas sellist tõendit saab taotleda ainult sissenõudja/võlgnik või ka välisriigi asutus? Kes on volitatud selliseid tõendeid väljastama ja kas Ukraina keskasutus võib aidata neid tõendeid saada?

Ukraina täitemenetluse seaduse artikli 71 lõike 4 kohaselt peab täitur arvutama elatisvõlgnevuse summa igakuiselt ja kohandama elatise summat indekseerimise teel vastavalt sama artikli lõikele 1.

Täitur peab võlgnevusest teavitama sissenõudjat ja võlgnikku, kui

- 1) sissenõudjalt on saadud täitedokument;
- 2) sissenõudja või võlgnik on esitanud taotluse;

3) otsus on saadetud ettevõttele, asutusele, organisatsioonile, üksikettevõtjale või füüsilisele isikule, kes maksab võlgnikule vastavalt palka, pensioni, stipendiumi või muud liiki tasusid;

4) täitedokument on saadetud teisele riigi täitevasutusele selle pädevuse raames;

5) täitemenetlus on lõpetatud.

Seaduse selle artikli lõikes 13 on sätestatud, et sissenõudja taotlusel väljastab riigi täitevasutus või eraõiguslik täitur seaduses sätestatud tingimustel kolme tööpäeva jooksul tõendi elatisvõlgnevuse kohta.

Elatisvõlgnevuste tõend kehtib ühe kuu jooksul alates selle väljastamise kuupäevast.

Ukraina justiitsministeerium kehtestab tõendi vormi.

Kohtuotsuste täitmise haldamist käsitlevate suuniste XVI peatüki punktis 7 on sätestatud, et kui riigi täitevasutus või eraõiguslik täitur saab sissenõudjalt avalduse elatisvõlgnevuse kohta tõendi väljastamise kohta, peab nimetatud asutus või täitur kolme tööpäeva jooksul väljastama elatisvõlgnevuse tõendi, mis on kinnitatud riigi täitevasutuse või eraõigusliku täituri ametliku pitseriga.

Tõendi väljastamiseks arvutab täitur elatisvõlgnevuse summa alates kuupäevast, mil täitedokument teatavaks tehti. Kui elatisvõlgnevuse kogusumma alates täitedokumendi esitamise päevast kuni selle täitmisele pööramiseni on väiksem kui vastavate maksete summa kolme kuu eest, teavitab riigi täitevasutus või eraõiguslik täitur sissenõudjat kirjalikult tõendi väljastamisest keeldumisest ja esitab talle võlgnevuse arvutuse.

9) Lapse elatise määramise puhul võidakse nõuda ametlikku teavet tema vanemate kohta. Kas Ukraina keskasutus võib vastavalt 2007. aasta laste ja teiste pereliikmete elatise rahvusvahelise sissenõudmise Haagi konventsiooni artikli 6 lõike 2 punktile g hõlbustada dokumentide saamist kõnealustel juhtudel?

2007. aasta laste ja teiste pereliikmete elatise rahvusvahelise sissenõudmise Haagi konventsiooni kohase taotluse saamisel võib esitada teavet isiku registreerimise koha kohta Ukraina territooriumil. Kõiki muid andmeid – füüsilise isiku sissetuleku, rahalise olukorra, vara ja/või perekonnaseisu jne kohta – võib saada ainult rahvusvahelise lepingu, eelkõige 1970. aasta tsiviil- ja kaubandusasjades välisriigis tõendite kogumise konventsiooni kohaselt väljastatud kohtumääruse alusel.

10) Kuidas teha kindlaks elatist maksma kohustatud isiku (võlgnik) aadress? Kas Ukraina keskasutus võib taotluse korral edastada teistele keskasutustele võlgniku aadressi, et võtta asjakohaseid erimeetmeid vastavalt 2007. aasta Haagi konventsiooni artiklile 7? Kui kaua võtab tavaliselt aega vastuse saamine taotlusele asjakohaste erimeetmete võtmiseks (nt kas keskasutusel on otsene juurdepääs sellistele andmetele või peab ta seda teavet taotlema konkreetsest registrist jne, mis võtab aega)?

Ukraina täitemenetluse seaduse artiklis 4 on sätestatud täitedokumendile esitatavad kohustuslikud nõuded.

Kõnealuse artikli lõike 1 punkti 3 kohaselt sisaldab täitedokument järgmisi andmeid: täielik nimi (juriidiliste isikute puhul) või vajaduse korral sissenõudja ja võlgniku perekonnanimi, nimi ja isanimi (füüsiliste isikute puhul), juriidiline aadress (juriidiliste isikute puhul) või aadress/elukoht (füüsiliste isikute puhul), võlgniku sünniaeg (füüsiliste isikute puhul).

Kõnealuse Ukraina seaduse artikli 19 kohaselt peavad pooled asjakohastel asjaoludel viivitamata, kuid hiljemalt järgmisel tööpäeval kirjalikult teatama täiturile, kui võlgnik on kohtuotsuse iseseisvalt täielikult või osaliselt täitnud, kui esinevad asjaolud, mis nõuavad täitmise kohustuslikku peatamist, kui on võimaldatud edasilükkamine või kehtestatud maksegraafik, kui kohtuotsuse täitmise meetodit ja menetlust on muudetud, kui elukoht või viibimiskoht (sh nende registreerimine) või seaduslik aadress on muutunud ning kui võlgnik (füüsiline isik) on vahetanud töökohta.

Kõnealuse Ukraina seaduse artikli 18 lõike 3 punktis 3 on sätestatud, et sissenõudja huvide kaitsmiseks täitemenetluse ajal on täituril õigus saada riigiasutustelt, ettevõtetelt ja organisatsioonidelt (olenemata omandisuhtest), samuti ametnikelt, pooltelt ja muudelt menetlusosalistelt tasuta selgitusi, avaldusi ja muud liiki teavet, sealhulgas konfidentsiaalset teavet.

Lisaks sellele on täituril kohtuotsuse täitmise ajal selle seaduse kõnealuse artikli lõike 5 kohaselt õigus saada otsene juurdepääs avalikest andmebaasidest ja registritest, sealhulgas elektroonilistest registritest, pärit teabele, kaasa arvatud konfidentsiaalsele teabele, mis puudutab võlgnikku, tema vara, sissetulekut ja rahalisi vahendeid.

Kõnealuse Ukraina seaduse artikli 36 lõikes 1 on sätestatud, et kui füüsilisest isikust võlgniku elukoht või viibimiskoht, või kui tegemist on lapse äraviimist puudutava täitedokumendiga, lapse elukoht või viibimiskoht ei ole teada, taotleb täitur kohtult võlgniku või lapse tagaotsimise määruse tegemist.

Kui Ukraina justiitsministeerium saab välisriigi keskasutuselt taotluse isiku aadressi kindlakstegemiseks Ukraina territooriumil kooskõlas 2007. aasta laste ja teiste pereliikmete elatise rahvusvahelise sissenõudmise konventsiooni eesmärkidega, võtab ministeerium asjakohaseid meetmeid.

Eelkõige saadab keskasutus taotluse Ukraina riiklikule migratsiooniametile või registreerimisasutustele, kuna tal endal puudub juurdepääs registrile. Selliste taotluste läbivaatamine võtab aega üks kuni kaks kuud (Ukraina justiitsministeeriumi 15. septembri 2017. aasta määruse nr 2904/5 „Suunised laste ja teiste pereliikmete elatise rahvusvahelise sissenõudmise konventsiooni rakendamise kohta Ukrainas“ (*Інструкція про виконання в Україні Конвенції про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання від 15 вересня 2017*) I peatüki punkti 8 alapunkti 2 teine lõik).

Taotlus peab sisaldama isiku perekonnanime, nime ja isanime, sünniaega ja võimaluse korral sünnikohta ning viimast teadaolevat elukohta.

Lisaks sellele on Ukraina teabeseaduse (*Про інформацію*) artikli 11 kohaselt keelatud koguda, säilitada, kasutada või levitada isiku kohta konfidentsiaalset teavet ilma tema nõusolekuta, välja arvatud seaduses sätestatud juhtudel ja ainult riigi julgeoleku, majandusliku heaolu ja inimõiguste kaitse huvides. Konfidentsiaalne teave füüsilise isiku kohta hõlmab eelkõige andmeid tema etnilise päritolu, hariduse, perekonnaseisu, usutunnistuse, tervise, samuti aadressi ning sünniaja ja -koha kohta.

Seega tuleb taotluses täpsustada eesmärk, milleks seda teavet taotletakse.

11) Kui ülalpidamiskohustuslane (võlgnik) ei maksa elatist vabatahtlikult, siis milliseid meetmeid saab võtta, et sundida teda maksma?

Elatise sissenõudmise menetlus on sätestatud Ukraina täitemenetluse seaduse artiklis 71.

Kui elatisvõlgnevuse kogusumma ületab kolme kuu eest tasumisele kuuluvat summat, võib sissenõutava summa arestida võlgniku vara arvelt.

Töötasu arestimine ei takista võlgniku vara arestimist, kui võlgnevuse kogusumma ületab kolme kuu eest tasumisele kuuluvate maksete summat.

Kui elatisvõlgnevuse kogusumma ületab nelja kuu eest tasumisele kuuluvate vastavate maksete summat, teeb riigi täitur põhjendatud otsuse

1) peatada võlgniku õigus reisida väljapoole Ukrainat kuni elatisvõlgnevuse täieliku tasumiseni;

2) peatada võlgniku õigus omada juhiluba kuni elatisvõlgnevuse täieliku tasumiseni;

3) peatada võlgniku õigus kasutada jahirelvi, pneumaatilisi ja deaktiveeritud tulirelvi või kummikuulide või sarnaste mittesurmavate kuulidega varustatud kodumaiselt toodetud laskeseadmeid kuni elatisvõlgnevuse täieliku tasumiseni;

4) peatada võlgniku õigus omada jahiluba kuni elatisvõlgnevuse täieliku tasumiseni. Kui elatist makstakse puudega lapse, raske perinataalse närvisüsteemikahjustusega lapse, raske

kaasasündinud haiguse, harvikaiguse, onkoloogilise või onkohematoloogilise haiguse, tserebraalparalüüsi, raske psüühikahäire, I tüüpi diabeedi (insuliinist sõltuva), IV staadiumi ägeda või kroonilise neeruhaiguse või elundisiirdamist, palliatiivset ravi vajava raske kahjustusega lapse ülalpidamiseks, teeb riigi täitur eespool nimetatud otsused, kui elatisvõlgnevus ületab kolme kuu eest tasumisele kuuluvate maksete summat.

Olgu märgitud, et seaduse XIII peatüki „Lõpp- ja üleminekusätted“ lõike 10² punkti 21 kohaselt on kuni Ukraina territooriumil kehtiva sõjaseisukorra lõppemiseni või kehtetuks tunnistamiseni peatatud riigi täituri otsused, millega peatatakse võlgnike õigus kasutada jahirelvi, pneumaatilisi ja deaktiveeritud tulirelvi ning kummikuulide või sarnaste mittesurmavate kuulidega varustatud kodumaiseid laskeseadmeid.

Kui elatisvõlgnevuse kogusumma ületab ühe aasta eest tasumisele kuuluvate maksete summat, teeb täitur otsuse määrata võlgnikule trahv 20 protsendi ulatuses elatisvõlgnevuse summast.

Kui elatisvõlgnevuse kogusumma ületab kahe aasta eest tasumisele kuuluvate maksete summat, teeb täitur otsuse määrata võlgnikule trahv 30 protsendi ulatuses elatisvõlgnevuse summast.

Kui elatisvõlgnevuse kogusumma ületab kolme aasta eest tasumisele kuuluvate maksete summat, teeb täitur otsuse määrata võlgnikule trahv 50 protsendi ulatuses elatisvõlgnevuse summast.

Kui võlgniku elatisvõlgnevuse summa ületab tulevikus ühe aasta eest tasumisele kuuluvate asjakohaste maksete kogusummat, teeb trahvi suuruse kohta otsuse täitur, nagu on sätestatud kõnealuse lõike esimeses lõigus. Selle artikliga kehtestatud trahvisummad nõutakse võlgnikult sisse kõnealuses seaduses sätestatud korras ja kantakse üle sissenõudjale (Ukraina täitemenetluse seaduse artikli 71 lõige 14).

Lisaks on Ukraina haldusrikkumiste seadustiku (*Кодекс України про адміністративні правопорушення*) artiklis 183¹ sätestatud haldusvastutus elatise maksmata jätmise eest.

Seega, kui võlgniku tegevus kujutab endast Ukraina haldusrikkumiste seadustiku artikli 183¹ kohaselt haldusrikkumist, koostab riigi täitur haldusrikkumise protokoll ja esitab selle kohtule, kelle jurisdiktsioonis on riigi täitevasutuse ametlik asukoht. Ukraina kriminaalmenetluse seadustiku (*Кримінальний кодекс України*) artiklis 164 on sätestatud kriminaalvastutus lapse elatise maksmisest kõrvalehoidmise eest. Ukraina kriminaalmenetluse seadustiku artikli 477 lõikes 1 on määratletud eraõiguslik süüdistus kui kriminaalmenetlus, mille algatab uurija või prokurör üksnes kannatanu avalduse alusel seoses eelkõige Ukraina kriminaalmenetluse seadustiku artikli 164 lõikes 1 sätestatud kuritegudega. Seega on sissenõudjal õigus esitada õiguskaitseasutustele kaebus seoses Ukraina kriminaalmenetluse seadustiku nimetatud artiklis sätestatud kuriteoga.

12) Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, sealhulgas võlgniku kaitset ja aegumistähtaegu käsitlevaid õigusnorme Ukraina täitesüsteemis.

Ukraina täitemenetluse seaduse artiklites 34 ja 35 on sätestatud täitemenetluse raames täitetoimingute peatamise alused ja tähtajad.

Selle seaduse artikli 48 sätete kohaselt on keelatud Ukraina maksuseadustiku (*Податковий кодекс України*) artikli 35¹ alusel avatud pangakontol ja Ukraina seaduse „Ukraina vastu suunatud Venemaa Föderatsiooni relvastatud agressiooni tagajärjel toimunud sõjategevuse, terroriaktide ja sabotaaži tõttu kahjustatud ja hävitatud teatavat liiki kinnisvaraobjektide hüvitamise ning Ukraina vastu suunatud Venemaa Föderatsiooni relvastatud agressiooni tagajärjel kahjustatud ja hävitatud vara riikliku registri kohta“ (*Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації*) artikli 8 lõike 2 punkti 1 alusel avatud erirežiimiga arvelduskontodel olevate vahendite arestimine, samuti muudel pangakontodel, mille arestimine ja/või konfiskeerimine on seadusega keelatud, olevate võlgniku rahaliste vahendite arestimine. Lisaks sellele, kui täitemenetluse käigus sissenõutav summa ei ületa 20 miinimumpalka, ei arestita vastavalt kõnealuse seaduse artikli 48 lõikele 7 võlgniku ainsat elukohta ega krunti, millel

see elukoht asub. Sellisel juhul peab täitur võtma meetmeid otsuse täitmiseks võlgniku muu vara arvelt.

Samuti on Ukraina täitemenetluse seaduse artiklis 73 esitatud loetelu rahalistest vahenditest, mida ei saa arestida.

1. Arestida ei saa järgmisi makseid:
 - 1) töötaja vallandamise korral makstavad koondamishüvitised;
 - 2) töötaja üleviimise, teise piirkonda tööleasumise või lähetusega seotud kulude eest makstav hüvitis;
 - 3) väliabi, hüvitised, muud päevaraha ja majutustoetuse asemel makstavad vahendid;
 - 4) materiaalne abi töötushüvitisest ilma jäänud isikutele;
 - 5) rasedus- ja sünnitoetus;
 - 6) ühekordne sünnitoetus;
 - 7) lapsendamistoetus;
 - 8) toetus eestkoste all või hooldusel olevatele lastele;
 - 9) lapsetoetus üksikemadele;
 - 10) toetus kolme või enama alla 16-aastase lapse hooldajatele; toetus puudega lapse hooldajatele; ajutise töövõimetuse toetus haige lapse hooldajatele ja muud seadusega ette nähtud lapsetoetused;
 - 11) ravihüvitis;
 - 12) matusetoetus;
 - 13) kohalikult ja isiklikes põllumajandusettevõtetes toodetud toiduainete piiratud tarbimisega seotud igakuine rahaline abi kodanikele, kes elavad radioaktiivselt saastunud territooriumil;
 - 14) lõunasöögitoetused ning rehabilitatsiooniasutuse ja puhkekodu tuusikud, mida annab tarbimisfond.
2. Arestida ei saa ka järgmisi makseid:
 - 1) mittemaksustatav materiaalse abi summa;
 - 2) rahaline hüvitis vormiriietuse ja mitterahalise varustuse eest;
 - 3) lahkumistoetus sõjaväeteenistusest, politseiteenistusest ja Ukraina riiklikust kriminaal- ja täidesaatvast teenistusest vabastamise (errumineku) korral, samuti rahaline toetus, mis ei ole püsiva iseloomuga, ja muud seadusega ette nähtud juhud;
 - 4) ühekordne rahaline abi surma, töövõimetuse või osalise töövõimetuse korral ilma määratud puudekategoriat sõjaväelastele, ajateenistuskohustuslikele isikutele ja reservväelastele, kes on kutsutud sõjaväeõppustele (või katsetele) ja eriõppustele või sõjaväe reservteenistusse;
 - 5) tasuta proteesidega (ortoosidega) seotud rahaline abi, mida antakse terrorismivastases operatsioonis osalejale, Donetsk ja Luhanski piirkonnas Venemaa Föderatsiooni relvastatud agressiooni vastastes riiklikes julgeoleku-, kaitse-, vastupanu- ja heidutusmeetmetes osalejale, kes on kaotanud mõne jäseme funktsiooni, või heategevuslik abi, mida need isikud on saanud, sõltumata selle suurusest ja päritolust.

13) Kas avalik-õiguslikud või eraõiguslikud organisatsioonid võivad Ukrainas viibimise ajal teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Ukraina kehtivates õigusaktides ei ole ette nähtud, et avalik-õiguslikud või eraõiguslikud organisatsioonid saavad Ukrainas viibimise ajal teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid.

14) Kas nõude esitamisega kohtusse või täitemenetlusega kaasnevad lisakulud? Kui jah, siis kui suured need võivad olla? Kas on võimalik saada kohtumenetluse või täitemenetluse kulude katmiseks õigusabi, kui rahalised vahendid on ebapiisavad?

Ukraina õigusaktides ei ole ette nähtud, et sissenõudja peab elatise sissenõudmiseks täitedokumendi esitamisel kandma mingeid kulusid.

Ukraina täitemenetluse seaduse artikli 43 kohaselt võib täitur siiski kanda täitemenetluse tagamiseks muid kui Ukraina justiitsministeeriumi poolt kehtestatud kulusid, tingimusel et sissenõudja teeb kohustusliku ettemakse.

Kui täitemenetlus on lõpetatud või täitedokument on tagastatud sissenõudjale, saab sissenõudja ettemakse tagasi, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Kui taotleja esitab Ukraina justiitsministeeriumile 2007. aasta laste ja teiste pereliikmete elatise rahvusvahelise sissenõudmise Haagi konventsiooni alusel taotluse, peab ta lisama teabe oma rahalise olukorra kohta.

Justiitsministeerium menetleb taotlusi ja edastab need tasuta õigusabi koordineerimiskeskuse (*Координаційний центр з надання безоплатної правової допомоги*) kaudu tasuta teisesse õigusabi piirkondlikele keskustele.

Vastavalt 2007. aasta Haagi konventsioonile ei kaasne taotluste läbivaatamisega kohtukulused, välja arvatud isaduse tuvastamise taotluste puhul.

Isaduse tuvastamise taotluste eest tuleb tasuda kohtulõiv, mille suurus on 0,4 töövõimelise isiku elatusmiinimumist (Ukraina kohtulõivude seaduse (*Про судовий збір*) artikli 4 lõike 2 punkti 2 alapunkt 3).